

Результати аналізу комісійних судово-медичних експертиз із приводу неналежного виконання професійних обов'язків медичними працівниками, проведених у Закарпатському обласному бюро судово-медичної експертизи впродовж 2015–2019 роківЛ.М. Ховпей¹, В.Л. Фенцик², С.С. Боднар³, Є.Я. Костенко⁴¹ДВНЗ «Ужгородський національний університет», стоматологічний факультет, кафедра фундаментальних медичних дисциплін;²ДВНЗ «Ужгородський національний університет», медичний факультет, кафедра загальної хірургії;³Закарпатське обласне бюро судово-медичної експертизи;⁴ДВНЗ «Ужгородський національний університет», стоматологічний факультет, кафедра ортопедичної стоматології, Ужгород**Реферат**

Вступ. Якісна медична допомога має надаватися в повній відповідності до стандартів діагностики та лікування тієї чи іншої хвороби. Найбільш вагомим доказом наявності чи відсутності дефектів у наданні медичної допомоги є судово-медична експертиза [1]. При цьому кваліфікувати наслідки непрофесійних дій медичних працівників вкрай складно, навіть якщо ці наслідки фатальні [2].

Мета дослідження. Провести аналіз комісійних судово-медичних експертиз у справах щодо неналежного виконання професійних обов'язків медичними працівниками за даними відділу комісійних експертиз Закарпатського обласного бюро судово-медичної експертизи упродовж 2015–2019 років.

Матеріали та методи. У роботі проаналізовано архівний матеріал комісійних судово-медичних експертиз з приводу неналежного виконання професійних обов'язків медичними працівниками, проведених протягом 2015–2019 років у Закарпатському обласному бюро судово-медичної експертизи.

Результати досліджень та їх обговорення. Протягом 2015–2019 років у Закарпатському обласному бюро судово-медичної експертизи було проведено 74 комісійні експертизи з приводу неналежного виконання медичними працівниками професійних обов'язків, що становить 20,5% від загальної кількості (361) комісійних експертиз. У дія акушерів-гінекологів дефекти у наданні медичної допомоги виявлено у 62,5 % випадків, педіатрів – у 60%, хірургів – у 50%, ортопедів-травматологів – у 71,4%, терапевтів – у 80%, лікарів із медицини невідкладних станів та анестезіологів – по 40%, стоматологів – у 33,3% випадків. У експертизах стосовно надання медичної допомоги одночасно лікарями кількох спеціальностей недоліки виявлено у 75% випадків; у кожній з проведених судово-медичних експертиз щодо урологів та лікарів-інфекціоністів було виявлено діагностичні помилки. При проведенні комісійних судово-медичних експертиз щодо дій нейрохірургів (5), кардіологів (3), офтальмологів (1), лікаря загальної практики (1) та фізіотерапевта (1) яких-небудь порушень не виявлено.

Серед 74 комісійних судово-медичних експертиз «лікарських справ», проведених упродовж 2015–2019 років, дефекти у наданні медичної допомоги виявлено у 39 випадках (що становить 52,7%), з яких у 30 випадках (40,5%) відзначено діагностичні помилки, у 8 (10,8%) – лікувальні і в одному випадку (1,4%) – організаційні помилки та недоліки у веденні медичної документації.

Висновки. Протягом 2015–2019 років у Закарпатському обласному бюро судово-медичної експертизи проведено 74 експертизи з приводу неналежного виконання медичними працівниками професійних обов'язків. За 2015–2019 роки найчастіше комісійні експертизи призначалися з приводу надання медичної допомоги акушерами-гінекологами, дещо менша кількість – педіатрами. Поодинокими є експертизи стосовно надання медичної допомоги лікарями загальної практики – сімейними лікарями, інфекціоністами, фізіотерапевтами, урологами, офтальмологами. Дефекти у наданні медичної допомоги виявлено у 39 випадках, з яких найчастішими їх видами є діагностичні помилки, значно рідше – лікувальні; організаційні помилки та недоліки у веденні медичної документації є рідкісним явищем.

Ключові слова: комісійна судово-медична експертиза, аналіз, помилки.

The results of the analysis of commission forensic medical examinations in cases of improper performance of professional duties by medical workers, conducted in the Transcarpathian Regional Bureau of Forensic Medical Examination, were conducted in 2015–2019L.M. Khovpei¹, V.L. Fentsik², S.S. Bodnar³, Ye.Ya. Kostenko⁴¹Uzhhorod National University, Faculty of Dentistry, Department of Fundamental Medical Disciplines;²Uzhhorod National University, Medical Faculty, Department of General Surgery;³Transcarpathian Regional Bureau of Forensic Medical Examination;⁴Uzhhorod National University, Faculty of Dentistry, Department of Prosthetic Dentistry, Uzhhorod**Abstract**

Introduction. Quality medical care joins the external compliance with standard diagnoses and treatment of this other disease. The most important evidence of the presence of existing defects in the provision of medical care is a forensic examina-

tion [1]. In this class it is possible to determine the consequences of unprofessional actions of medical workers in the composition, even if it leads to fatal consequences [2].

The aim of the research. Conduct an analysis of commission forensic-medical examinations in cases of improper performance of professional duties by medical workers according to the department of commission examinations of the Transcarpathian Regional Bureau of Forensic Medical Examination during 2015-2019.

Material and methods of research. The archival material of the commission forensic medical examinations was analyzed on the introduction of improper performance of professional duties of medical workers, conducted in 2015-2019 in the Transcarpathian Regional Bureau of Forensic Medical Examination.

Research results and their discussion. During 2015-2019, the Transcarpathian Regional Bureau of Forensic Medical Examination conducted 74 commission examinations for the introduction of improper performance of professional duties by medical workers, which have 20.5% of the total number (361) of commission examinations. In the actions of obstetric and gynecological defects in the provision of medical care revealed 62.5% of cases, pediatricians – 60%, surgeons – 50%, orthopedists-traumatologists – 71.4%, therapists – 80%, emergency physicians and anesthesiologists – on 40%, stomatologists – in 33.3% of cases. Examinations with the help of medical care at the same time doctors of several specialties shortcomings are found in 75% of cases; diagnostic errors were found in each of the forensic medical examinations performed on urologists and infectious disease doctors. No forensic examinations were performed during the commission of forensic medical examinations of real neurosurgeons (5), cardiologists (3), ophthalmologists (1), general practitioners (1) and phthisiologists (1).

Among the 74 commission forensic medical examinations “medical cases” conducted during 2015-2019, defects in the provision of medical care were identified in 39 cases (with 52.7%), of which in 30 cases (40.5%) identified diagnostic errors, in 8 (10.8%) – treatment and in one case (1.4%) – organizational errors and deficiencies in the medical records.

Conclusions. During 2015-2019, the Transcarpathian Regional Bureau of Forensic Medical Examination conducted 74 examinations on the entry of improper performance of medical professionals. In 2015-2019, most often commission examinations were appointed with the introduction of medical care by obstetricians and gynecologists, and to a lesser extent by pediatricians. The examination of providing medical care to general practitioners – family doctors, infectious disease specialists, phthisiologists, urologists, ophthalmologists – is rare. Defects in the provision of medical care were identified in 39 cases, with the most common types of diagnostic errors, even less often – medical; organizational errors and deficiencies in the medical records are rare.

Key words: commission forensic medical examination, analysis, errors.

Вступ. Якісна медична допомога має надаватися в повній відповідності до стандартів діагностики та лікування тієї чи іншої хвороби. У разі медичної помилки повинні бути встановлені недоліки надання медичної допомоги, невідповідність дій медичного працівника існуючим у сучасній медицині правилам, нормам, стандартам. Найбільш вагомим доказом наявності чи відсутності дефектів у наданні медичної допомоги є судово-медична експертиза [1]. Експертизи у справах щодо неналежного виконання професійних обов'язків медичними працівниками проводяться у відділі комісійних експертиз бюро судово-медичної експертизи і є одними з найскладніших у судово-медичній практиці. Адже кваліфікувати наслідки непрофесійних дій медичних працівників вкрай складно, навіть якщо ці наслідки фатальні. Занадто тонка грань пролягає між помилкою лікаря, який намагався врятувати життя пацієнта, і звичайною недбалістю [2]. Водночас, з правової точки зору саме неналежне надання, або дефекти медичної допомоги є родовим поняттям щодо всіх видів помилок – як осудних, так і неосудних діянь, які вчиняють медичні працівники під час виконання своїх службових обов'язків [3].

Мета дослідження. Провести аналіз комісійних судово-медичних експертиз у справах щодо неналежного виконання професійних обов'язків медичними працівниками за даними відділу комісійних експертиз Закарпатського обласного бюро судово-медичної експертизи упродовж 2015-2019 років.

Матеріали та методи. У роботі проаналізовано архівний матеріал комісійних судово-медичних експертиз, проведених протягом 2015-2019 років у відділі комісійних експертиз Закарпатського обласного бюро судово-медичної експертизи з приводу неналежного виконання професійних обов'язків медичними працівниками. Отримані дані були оброблені варіаційно-статистичним методом.

Результати досліджень та їх обговорення. Протягом 2015–2019 років у Закарпатському обласному бюро судово-медичної експертизи було проведено 74 комісійні експертизи з приводу неналежного виконання медичними працівниками професійних обов'язків, що становить 20,5% від загальної кількості (361) комісійних експертиз (рис. 1).

У 2015 році проведено 26 експертиз із приводу надання медичної допомоги медичними працівниками, що становить 29,5% від загальної кількості (88) комісійних судово-медичних експертиз. При цьому стосовно дій акушерів-гінекологів виконано 6 експертиз, нейрохірургів – 4, ортопедів-травматологів – 3. Проведено по дві комісійні судово-медичні експертизи щодо надання медичної допомоги педіатрами, хірургами та лікарями медицини невідкладних станів, а також по одній експертизі щодо дій анестезіолога, офтальмолога, терапевта, інфекціоніста та лікаря загальної практики. По одному випадку справи стосувались одночасних дій ортопедо-травматолога і хірурга та ортопедо-травматолога і терапевта.

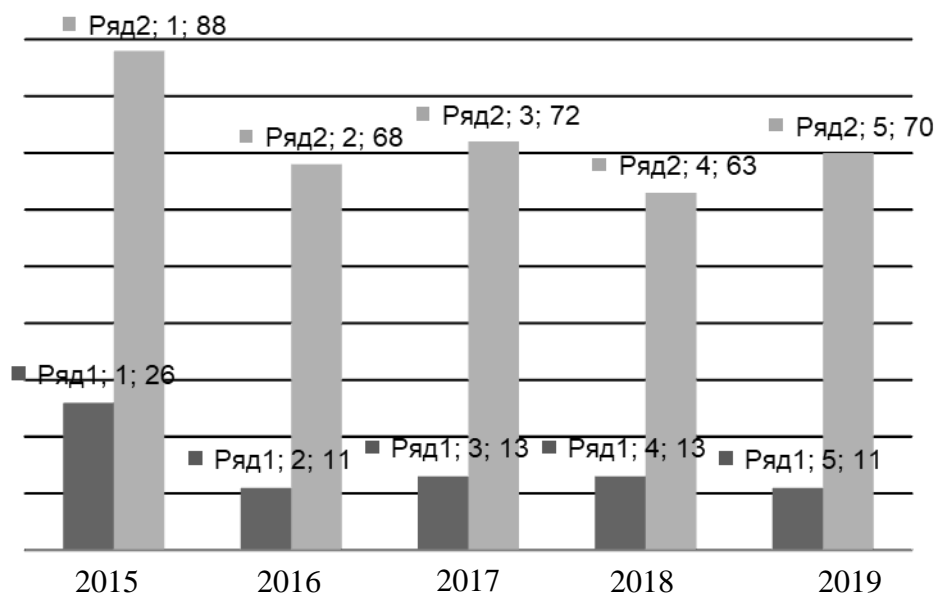

Рис. 1. Питома вага кількості експертиз із приводу «лікарських справ» у структурі загальної кількості комісійних судово-медичних експертиз за 2015–2019 роки

Протягом 2016 року проведено 11 експертиз за «лікарськими справами», що становить 16,2% від загальної кількості (68) комісійних експертиз. Серед них по 3 експертизи проведено стосовно дій акушерів-гінекологів та ортопедів-травматологів, у двох випадках – стосовно дій хірургів, по одному випадку – щодо дій терапевта та педіатра. Один випадок стосувався надання медичної допомоги одночасно акушером-гінекологом і хірургом.

Упродовж 2017 року виконано 13 експертиз щодо неналежного виконання медичними працівниками професійних обов'язків, що складає 18% від загальної кількості (72) проведених у цьому році комісійних експертиз. У 4 випадках аналізувались дії акушерів-гінекологів, у 3 випадках – дії педіатрів, у двох випадках – дії анестезіологів та по одному випадку – надання медичної допомоги лікарем із медицини невідкладних станів, нейрохірургом і стоматологом.

Протягом 2018 року проведено 13 експертиз із приводу виконання професійних обов'язків медичними працівниками, що становить 20,6% від загальної кількості комісійних експертиз (63). Серед цих експертиз, стосовно надання медичної допомоги акушерами-гінекологами, лікарями з медицини невідкладних станів, анестезіологами, терапевтами та педіатрами виконано по дві судово-медичні експертизи; стосовно стоматолога, фтизіатра та кардіолога – по одній експертизі.

У 2019 році виконано 11 експертиз щодо неналежного виконання медичними працівниками професійних обов'язків, що становить 15,7% від загальної кількості проведених комісійних експертиз (70). Зокрема, по дві експертизи стосуються надання медичної допомоги кардіологами та педіатрами, по одній – акушером-гінекологом, хірургом, урологом, терапевтом, ортопедом-травматологом та стоматологом. У 1 випадку

визначалась адекватність надання медичної допомоги одночасно терапевтом та анестезіологом.

У переважній більшості випадків судово-медична експертна комісія у справах, що стосуються оцінювання якості надання медичної допомоги медичними працівниками, займається вирішенням питань про своєчасність і повноту надання медичної допомоги, правильність дій медичних працівників та констатацією наявності або відсутності помилок в їх діях при лікуванні пацієнта.

Аналіз результатів зазначених експертиз упродовж 2015–2019 років засвідчив, що у діях акушерів-гінекологів дефекти у наданні медичної допомоги виявлено у 10 з 16 випадків, що становить 62,5 %. З них у 7 випадках (70%) виявлено діагностичні помилки, у 2 (20%) – лікувальні, в 1 випадку (10%) відзначено організаційні помилки та недоліки у веденні медичної документації.

У експертизах стосовно педіатрів (10) дефекти надання медичної допомоги виявлено у 6 випадках, що становить 60%. При цьому в 5 з них (83,3%) зафіксовані діагностичні помилки, в одному випадку (16,7%) – лікувальні.

Серед експертиз щодо дій хірургів порушення діагностовано у 3 випадках із 6 (50%), з них у одному випадку виявлено діагностичну помилку (33,3%), у 2 випадках (66,7%) неправильно обра-на стратегія лікування.

У 7 експертизах щодо надання медичної допомоги ортопедо-травматологами дефекти виявлено у 5 випадках (71,4%), з них 4 стосуються діагностичних помилок (80%), у одному випадку виявлено лікувальну помилку (20%). Схожа ситуація спостерігається при аналізі судово-медичних експертиз щодо дій терапевтів: 4 з 5 випадків (80%) являють собою діагностичні помилки; у одному випадку яких-небудь недоліків надання медичної допомоги не виявлено.

Серед експертиз щодо лікарів із медицини невідкладних станів та анестезіологів (по 5 випадків) недоліки виявлено у 40% з них (по 2 випадки), половина з яких були діагностичні, решта – лікувальні.

Упродовж 2015–2019 років проведено 3 комісійні судово-медичні експертизи щодо лікарів-стоматологів, з яких в одному випадку (33,3%) виявлено діагностичні дефекти, в 1 випадку експертиза проведена в неповному обсязі через відсутність необхідної медичної документації. В останньому випадку яких-небудь недоліків у діях лікаря не виявлено.

Судово-медичні експертизи щодо лікарів-інфекціоністів (1) та урологів (1) виявили діагностичні помилки. У експертизах стосовно надання медичної допомоги одночасно лікарями кількох

спеціальностей (4) помилки виявлено у 3 із них (75%).

При проведенні комісійних судово-медичних експертиз щодо дій нейрохірургів (5), кардіологів (3), офтальмологів (1), лікаря загальної практики (1) та фтизіатра (1) яких-небудь порушень не виявлено.

Аналізуючи результати комісійних судово-медичних експертиз «лікарських справ», проведених упродовж 2015–2019 років (рис. 2), встановлено, що серед їх загальної кількості (74) дефекти у наданні медичної допомоги виявлено у 39 випадках (що становить 52,7%), з яких у 30 випадках (40,5%) відзначено діагностичні помилки, у 8 (10,8%) – лікувальні і в одному випадку (1,4%) – організаційні помилки та недоліки у веденні медичної документації.

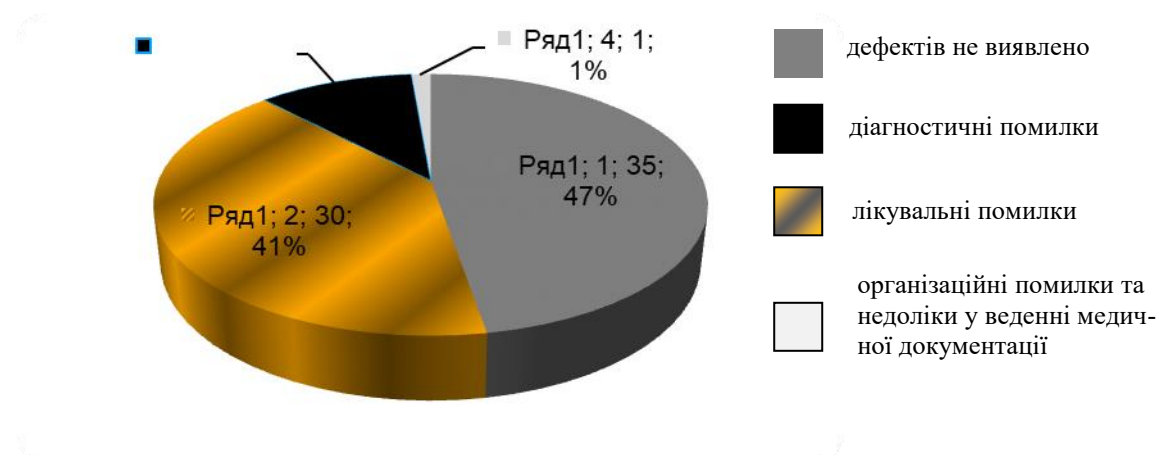

Рис. 2. Структура дефектів надання медичної допомоги за даними Закарпатського обласного бюро судово-медичної експертизи упродовж 2015–2019 років

Висновки. 1. На підставі проведеного аналізу встановлено, що протягом 2015–2019 років у Закарпатському обласному бюро судово-медичної експертизи проведено 74 експертизи з приводу неналежного виконання медичними працівниками професійних обов'язків, що становить 20,5% від загальної кількості комісійних судово-медичних експертиз. Відсоткове відношення зазначених видів експертиз у структурі загальної кількості проведених у відділі комісійних експертиз бюро досліджень упродовж даного періоду, за виключенням 2015 року, є практично незмінним і коливається в межах 15,7–20,6%. Протягом 2015 року проведено 26 судово-медичних експертиз із приводу «лікарських справ», що становило 29,5% від загальної кількості досліджень відділу комісійних експертиз бюро.

2. За 2015–2019 роки найчастіше комісійні експертизи призначалися з приводу надання медичної

допомоги акушерами-гінекологами (16 експертиз), дещо менша кількість – педіатрами (10). Упродовж даного періоду неодноразово проводились експертизи щодо дій хірургів, травматологів-ортопедів, терапевтів та стоматологів. Поодинокими є експертизи стосовно надання медичної допомоги лікарями загальної практики – сімейними лікарями, інфекціоністами, фтизіатрами, урологами, офтальмологами.

3. Аналіз проведених упродовж 2015–2019 років комісійних експертиз із приводу «лікарських справ» засвідчив, що дефекти надання медичної допомоги виявлено у 39 випадках (52,7%), з яких найчастішими є діагностичні помилки (40,5%), значно рідше – у 10,8% випадків трапляються лікувальні помилки. Організаційні помилки та недоліки у веденні медичної документації є рідким явищем, їх питома вага становить 1,4%.

Список використаної літератури

1. Bedenko-Zvarydchuk O. Likarska pomyylka: prychny ta naslidky // Zhinochyi likar, 2012. S. 66. [In Ukrainian]
2. Mishalov V.D., Khokholieva T.V., Bachynskiy V.T., Voichenko V.V., Kryvda H.F., Kostenko Ye.Ia. (za zah. red. Mishalova V.D.). Sudova medytsyna: pidruchnyk. Chernivtsi: «Misto», 2018. S. 521-528. [In Ukrainian]
3. Myronova H. Upravlinnia zakladom okhorony zdorovia. 2015, №3. S.38-45. [In Ukrainian]

Стаття надійшла до редакції: 2.11.2020 р.